

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

metodický a informační zpravodaj HKVS

číslo 69, červen 2021

Aktuálně:

**Aktualizované skautské odborky
Vodák/Vodačka a Plavec/Plavkyně**

**Programové tipy:
Mezi námi děvčaty –
menstruace a jak ji
zvládnout při oddílové
činnosti**

Sestry a bratři,

píši vám v poněkud úspěšném čase, tábory jsou za dveřmi a já v tuto chvíli ani nevím, jestli se k vám Kapitánská pošta dostane ještě v červnu, nebo až později v červenci nebo srpnu. Je třeba přiznat barvu – ač jsme si mysleli, že červnovou Kapitánskou poštu konečně stihneme vydat v řádném termínu, ukazuje se, že jsme byli příliš optimističtí. Doznívající následky koronaviru, který u některých z nás ovlivnil jarní výkonnost i časové možnosti, zdravotní a jiné turbulence v redakční radě a v neposlední řadě také povinnosti na znovu obživších univerzitách

a jiných zaměstnáních poměrně hodně odsunuly finalizaci tohoto čísla Kapitánské pošty. Zároveň také stojíme před změnami v redakční radě, kdy šéfredaktorka Kulda by po více letech ráda část svých úkolů delegovala na jiné, samostatné práce a dodržení uzávěrek schopné jedince. A jistě také mnozí tušíte, že velký pomocník a přispěvatel Kapitánské pošty Mira je z Lužice, jedné z obcí skloňovaných s pustošícím tornádem z minulého týdne...

Doufám, že se daří rozjíždět skautskou činnost, daří se vám počítačem a sezením omámené skauty a skautky zase přitáhnout k pořádné činnosti venku, že jste zvládli všechny náročné přípravy na tábory, máte sbalené náhradní testy, všechna vaše oddílová droboť i roveři a rangers v kmenech jsou zdraví a užijeme si všichni klidné léto s vodou, jak má být.

Držím palce, ať všechno klapne a těším se nejspíše v září na Třech jezzech se všemi!

CEDNÍK

- NA TÁBORY SE JEDE!!! TÁBOŘIŠTĚ PŘÍSTAVU ESKADRA OSTRAVA NA SLEZSKÉ HARTĚ – ODKAZ NA AKTUÁLNĚ PLATNÁ TÁBOROVÁ PRAVIDLA NALEZNETE PO KLIKUTÍ NA FOTOGRAFII

<https://krizovatka.skaut.cz/koronavirus/tabory/covid-19-tabory>

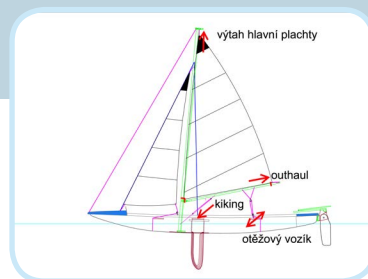
Aktualizované skautské odborky Vodák/Vodačka a Plavec/Plavkyně

7

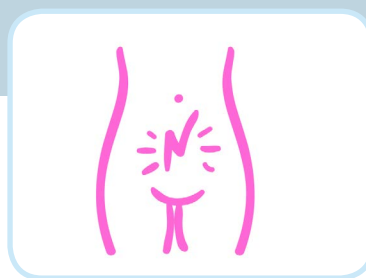

Trimování plachet

8

Mezi námi děvčaty – 12 menstruace a jak ji zvládnout při oddílové činnosti

Proudem paragrafů – 16 když to teče

ZPRÁVY Z HKVS

JARNÍ SRAZ VS

Úspěšně proběhl jarní sraz VS v Českém Vrbném na slalomovém kanále. Účast byla dle očekávání spíše komorní, ale sraz byl i tak vydařený a mnoho z nás se zdokonalilo v praxi na divoké vodě jak v jízdě na různých plavidlech, tak v záchraně.

DALŠÍ KURZY A AKCE

- Úspěšně proběhl kurz Vůdce malého plavidla (VMP).
- Paddleboardový kurz v Jablonci nad Nisou byl pro letošní jaro zrušen.
- V červnu úspěšně proběhl jachetní kurz na Kovářově.
- Skare bude 17.–20. 9. 2021 na Seči.
- Na 1.–3. 10. 2021 plánujeme Víkend divoké vody v Českém Vrbném.

PODZIMNÍ SRAZ VS – HLEDÁME POŘADATELE

Doufáme, že bude moci proběhnout podzimní sraz v termínu 12.–14. 11. 2021. Jsme si vědomi toho, že epidemická situace je nejistá a asi v tuto chvíli nejde odhadnout, jaké budou v listopadu podmínky jak účasti, tak samotného pořádání. Přesto bychom to chtěli zkusit a hledáme pořadatele, který do tohoto rizika s námi půjde, neboť společné osobní setkání považujeme za důležité a nechceme to vzdát už nyní. Předpokládáme, že se domluvíme na společném postupu včetně krizového scénáře a zajistíme, že tým neponese žádné finanční ztráty v případě jeho zrušení. Není ani nutné držet všechny

standardy, jistě se dá z mnoha věcí slevit – zkuste o pořádání srazu popřemýšlet a neváhejte se ptát na jakékoliv nejasnosti.

Nikdy jste na srazu nebyli a nevíte, co je to za akce? Na srazu vás čekají vodácké programy jak teoretické, tak praktické, věnujeme se zejména tématům z okruhu kapitánské zkoušky, kde můžete načerpat nebo prohloubit své znalosti a dovednosti. Nezapomínáme na aktuální témata v Junáku z různých oblastí, jak výchovných, určených zejména pro vedení oddílů, tak technicko-hospodářských hlavně pro činovníky přístavů a středisek, nebo vzdělávacích pro lektory různých kurzů.

Jak se pořádá sraz? Sraz je po každé jinde. Pořadatelé srazu se obvykle dělí na dva menší týmy – tým programu, který je stabilní a pracuje dlouhodobě, a tým zázemí, který má na starosti vždy jeden konkrétní sraz. Co obnáší pořádání srazu pro tým zázemí? Najdete v [manuálu pro tým zázemí](#). Bylo zvykem, že tým zázemí je pár jednotlivců nebo celý přístav z místa, kde se má sraz pořádat. Nemusí to tak ale být, pokud chcete uspořádat sraz na zajímavém místě, které znáte, nemusí to být nutně vaše domovské město. Je ale důležité zmínit, že pořádání ve vlastním přístavním městě přináší značné výhody, jak z hlediska logistiky, tak z pohledu pracovních sil ve formě roverů a starších skautů.

KOMENTOVÁNÍ NOVÁČKA ČOLKA A ŽABKY

V červnu probíhalo komentování připravovaného nového Nováčka Čolka

a Žabky. Děkujeme všem, co se do komentování zapojili, vaše komentáře byly velmi cenné.

BUDOUCNOST KAPITÁNSKÉ POŠTY

Jak jste si jistě všimli, žádné číslo Kapitánské pošty letos nevyšlo včas. Epidemie koronaviru a různé její důsledky poznamenaly výkonnost a akceschopnost celé redakční rady ve složení Kulda, Mira, Škvorně a Cedník. Během tohoto školního roku se ukázalo, že bez dalších posil Kapitánská pošta nemůže dále vycházet tak, jak jsme všichni zvyklí. Nutno říct, že nehledáme pomocníky, ale někoho, kdo se dokáže samostatně zapojit do procesu, tedy dokáže pracovat bez popohánění a splnit v termínu předem domluvené úkoly. Možností je více – od drobných, ale důležitých úkolů (komunikace s autory stálých rubrik a kompletování příspěvků), přes úkoly vyžadující znalost pravopisu i vodáckých témat na úrovni kapitánské zkoušky (kontrola, korektury a příprava článků na sazbu), po ty nejnáročnější (vymýšlení témat, oslovování jejich autorů a recenzentů a komunikace s nimi). Co je potřeba znát a umět? Nejdůležitější vlastností je pečlivost a schopnost dodržovat domluvené termíny. Dále je potřeba zvládnout pracovat s Google diskem a sdílenými dokumenty, k některým úkonům je potřeba ovládat dobře pravopis a základy typografie či mít základní vodácký přehled na úrovni kapitánské zkoušky. Být u vzniku Kapitánské pošty je sice v některých ohledech náročná, ale krásná a obohacující práce a nabyté

zkušenosti lze pak uplatnit i jinde. Pojdte do toho!

TÁBORY

Všechny informace k táborům najdete na krizovatka.skaut.cz/koronavirus/tabory/covid-19-tabory. Doporučení k putovním

táborům platí stejná jako v minulém roce, viz loňské [červnové číslo Kapitánské pošty](#).

INDIVIDUÁLNÍ KAPITÁNSKÁ ZKOUŠKA (IKZ)

Od jarního srazu běží Individuální kapitánská zkouška. Informace

jsou na vodni.skauting.cz/novinky-2/kz-2021. Je možnost přihlásit se i dodatečně.

KULDA

VODÁCKÉ DESETIKORUNY KE 28. 6. 2021

Na začátku června jsme oslovili střediska s prosbou o desetikoruny a poskočili z 36 na 76 %. Velmi si vážíme podpory pro rozvoj sítě vodních skautů a těšíme se, že se brzy dostaneme přes 90 % jako minulé roky.

Aktualizovali jsme souhrnnou tabulku za poslední 3 roky, ze které je patrné, kolik který oddíl měl vodáků a kolik který přístav/středisko darovalo a jak se přijaté dary na vodácké desetikoruny po letech rozpočítaly. Jedná se o excelovou tabulku, která snadno umožní filtrování i kontrolní výpočty:

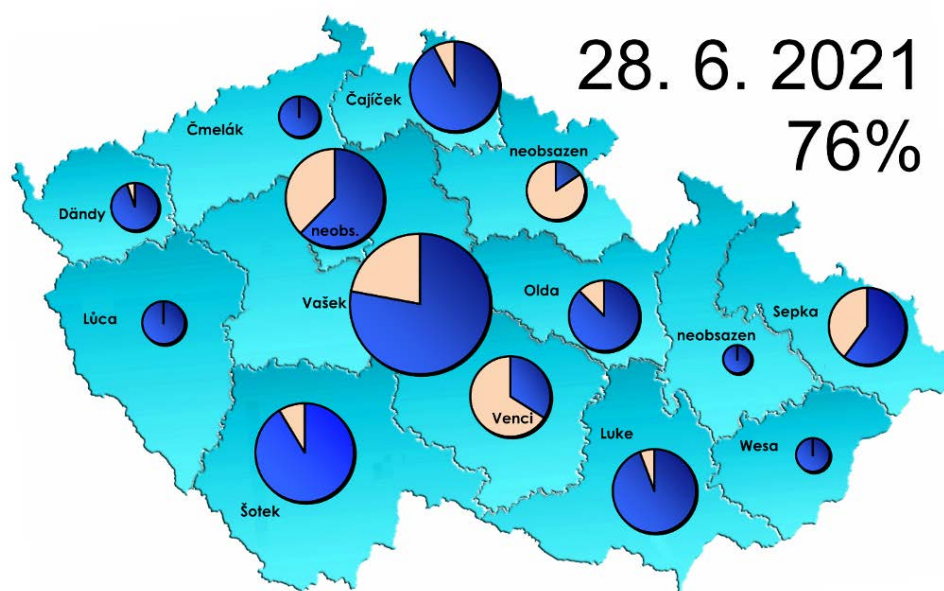
<http://vodni.skauting.cz/upload/hkvs/10kc/souhrn2019-2021.xlsx>

Kompletní informace o Desetikorunách a jejich využití jsou na www.hkvs.cz/10kc. Příspěvky ve výši 10 Kč za registrovaného člena se posílají na transparentní účet KVS 2300183549/2010 pod variabilním symbolem 99YYXXXX, kde YY je rok a XXXX je ev. číslo jednotky (pro rok 2021 to u jednotky ev. č. 114.05 bude var. symbol 992111405). V případě platby

za více předchozích let je variabilní symbol 9900XXXX a ideálně roky uvést do zprávy příjemci. Příspěvky je možné zaplatit i hotově na srazech VS.

Za všechny „vodácké desetikoruny“ zaslané v duchu hesla „vodáci sobě“ děkujeme.

HVĚZDÁŘ

Stav zaplacených zvláštních příspěvků za poslední roky: kruhové grafy ukazují podíl přijatých darů oproti počtu registrovaných vodáků v kraji. Modré pole označuje vodáky, za které byly přijaty desetikoruny, vyschlé běžové jsou ti ostatní.

PŘIJATÉ DESETIKORUNY ZA ROK 2019

ev. č. 534.03 Přístav/středisko středisko Javor Česká Třebová

částka 510 Kč

PŘIJATÉ DESETIKORUNY ZA ROK 2020

ev. č. 534.03 středisko Javor Česká Třebová
815.01 přístav Černý čáp Opava

částka 620 Kč
60 Kč

PŘIJATÉ DESETIKORUNY V OBDOBÍ 16. 4. 2021 AŽ 28. 6. 2021:

ev. č.	Přístav/středisko	částka
113.04	4. přístav Jana Nerudy Praha	2 260 Kč
114.05	5. středisko Modřany	60 Kč
116.06	středisko Vočko Praha	560 Kč
214.02	přístav Poutníci Kolín	1 070 Kč
216.08	přístav Neratovice	1 220 Kč
218.07	středisko Krále Jiřího Poděbrady	370 Kč
311.04	středisko VAVÉHA České Budějovice	2 020 Kč
317.13	přístav Třináctka Opařany	1 130 Kč
423.01	středisko Nereus Terezín	270 Kč
425.03	středisko Louny	230 Kč
512.01	středisko Jablonec nad Nisou	920 Kč
513.10	přístav Maják Liberec	990 Kč
525.02	středisko Zvičina Dvůr Králové nad Labem	350 Kč
534.03	středisko Javor Česká Třebová	1 880 Kč
534.05	středisko Vysoké Mýto	470 Kč
615.04	přístav Racek Žďár nad Sázavou	1 020 Kč
622.01	středisko Řehoře Mendla Brno	40 Kč
622.24	středisko Vrbovec Brno	760 Kč
712.03	středisko Zdimíra Touška Olomouc	180 Kč
713.08	přístav Tamatea Vrbátky	380 Kč
722.01	středisko Psohlavci Uherské Hradiště	580 Kč
811.02	středisko Krnov	60 Kč
813.01	středisko Evžena Cedivody Karviná	240 Kč
815.01	přístav Černý čáp Opava	1 380 Kč
816.14	přístav Eskadra Ostrava	1 330 Kč

MOD^D/_KRÉ STRÁNKY

Mo^d/_kré stránky jsou vodácké přílohy dětských skautských časopisů – Světýlko a Skaut-Junák. Přílohou je dostávají všichni dětští odběratelé těchto časopisů, registrovaní v jednotkách registrovaných s označením „vodní“.

Pokud vaše děti přílohy časopisů nedostávají, překontrolujte v systému SkautIS, zda je Vaše jednotka označena jako „vodní“, a pokud ano, reklamujte věc v TDC, které pro HKVS zajišťuje distribuci Mod/krých stránek: tdc@skaut.cz.

Všechna čísla najdete ke stažení na webu <https://vodni.skauting.cz/modkre-stranky>.

Co najdete v červnovém čísle?

U **vřát a žabiček** se už nemůžeme dočkat léta, a proto se naučíme

poskládat origami žabku. S blížícími se letními olympijskými hrami si budou moci poradit s velmi náročným úkolem – doplnit vodní sporty do křížovky, tušíte i vy, které to jsou? Jednu stranu věnujeme také historii o všestranném českém sportovci Josefu Rössleru-Ořovském.

U **skautů a skautek** Mod/kré stránky přináší terminologii a povídání o čeleních, galionách, galeonu a galeonové palubě. Nic vám to neříká? Budete se divit, určitě z filmů víte, o čem je řeč. Podívejte se tedy na mýtické postavy, nebo

galionové figury, které často vzdávají čest. Na závěr je připravena krásná táborová píseň Už vyplouvá loď John B.

ŠKVRNĚ

Dneska to byl ale dlouhý a náročný den.

A tak si pro nás děda Jack připravil příběh o jednom všestranném českém sportovci.

Jmenoval se **Josef Rössler-Ořovský**, narodil se v roce 1869 a zemřel v roce 1933 v Praze. Už jako malý často skotačil s dětmi na hřišti a ve svých dvanácti letech založil Bruslařský klub, v paměti dnešních kajakářů doslova je to lodička s malou stabilitou k různým hrám a krotčivým, při kterých se rychle naučil zacházet s obousměrným pádem a držet balanc. Později se jako dospělý seznámil se sportovním jachtingem a dalšími sporty: tenisem, hekejem stolní tenisem, fotbalem (a byl i rozhodčím zápasu), hekejem a atletikou. K mnoha sportům přidal lyže a organizoval všemožné závody. Protože k rozvoji každého sportu byl zapotřebí, zakládal je. Za své výkony sbíral na olympiádě do Švédska. Na olympiádě se poctil s místními námořními skauty, a protože v té době pomáhal profesoru Svojsíkovi se vznikem junackých oddílů, poctil se švédských kluků co a jak a nadělil se.

Znáš na ČT.D? Na internetu v archivu najdeš seriál Skautská pošta, díl o Josefu Rössleru-Ořovském.

ČOLKA A ŽABKY PRO VODNÍ VLČATA A ŽABIČKY 3/2021

Ahoj holky, ahoj kluci,
my už se na lodi nemůžeme dočkat léta! Co vy? Jen si to představte to sluníčko, voda, výšleky do přírody a spousta možností, co dělat. Než se pořádně oteplí, a sluníčko proheje vřadůch a vodu, připravila si pro nás Žabka origami skládačku malé žabky. Vyzkoušíš si ji?

Kdyby bylo některý den zamračeno, určitě se podívej na **letní olympijské hry, které se budou o prázdninách konat v Tokiu**. Připravili jsme si pro tebe křížovku - je potřeba doplnit vodní sporty, které jsou na programu letních olympijských her. Nebude to vůbec jednoduché, neboj se ně podívat do programu, co sportovce čeká.

Ječééééjda, kluci a holky to je složité. Ten kanoista jede rychle a holky ve vodě mají úplně stejné pohyby.

Na této dvoustránce najdeš vodní sporty do tajeňky. Některé z nich už jsi možná zkoušel/a, jiné bys možná rád zkusil/a. Přikresli jim smajlíka podle sebe. **líbí** **nelíbí** **chci** **nechci** **zkusit** **chci** **nechci** **umět**.

KOCH CUP - SKAUTSKÉ PLACHETNÍ ZÁVODY V TEXASU

- **CO:** mezinárodní plachetní závody skautských dvojic
- **KDY:** 10.–16. 7. 2022
- **KDE:** Galveston, Texas, USA
- **CENA PRO ÚČASTNÍKA:** 375 USD (~8000 CZK) účastnický poplatek + ~15 000 CZK letenky + výdaje na místě, je možné získat finanční podporu.
- **WEB:** <https://seascoutcup.org/>
- **DETAILY PRAVIDEL:** <https://drive.google.com/file/d/132c-5TofllEeNrUhHAVrpIzQPWgxEX3/view?usp=sharing>

příští rok, možná, i s českou účastí!

Závodů se pravidelně účastní týmy z mnoha zemí celého světa. Na příští ročník, krom devíti dalších zemí, byli pozváni také účastníci z Česka. Každou zemi na akci reprezentuje jedna či více dvojic, které budou srovnávat síly při několika plachetních závodech v Mexickém zálivu.

Příští rok proběhne desátý ročník mezinárodního skautského závodu plachetnic Williama I. Kocha. Závod se koná v přímořském městě Galveston v Texasu, v USA,

Závod Williama I Kocha je závod šalup bez spinakrů (sloop rigged with no spinnakers), na kterých závodí dvojice skautů a skautek ve věku od 14 do 21 let (k 10. 7. 2022). Závodí se na lodi „Flying Junior“ s 9,3 m² plachet, lodě i další

vybavení je poskytnuto organizátory.

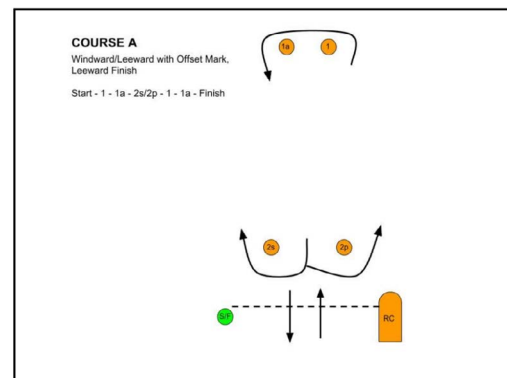
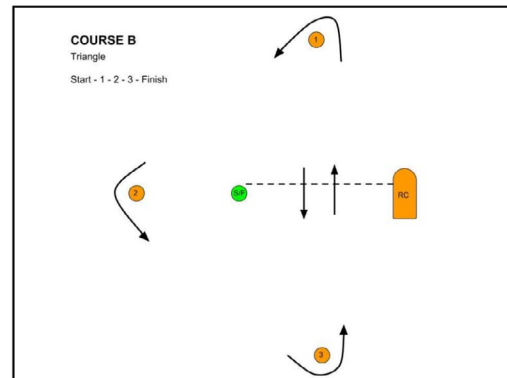
První den akce, v pondělí, účastníci využijí k seznámení se s plavidly a tréninku. V úterý se pak jedou kvalifikace a první kolo

závodu a závod pak pokračuje také ve středu. Na čtvrtek pak organizátoři plánují vyhlídkový zájezd pro účastníky. V pátek pak akci uzavírá druhé kolo závodu.

Samotné závody se pak skládají z několika okruhových rozjížděk v zálivu blízko pobřeží, kde každá trvá kolem 20 minut.

Předpokládaný účastnický poplatek je 375 dolarů, v této částce je jak pronájem lodi a vybavení, tak strava a ubytování. Účastníci akce mohou získat finanční podporu mecenáše akce, doktora Kocha. Včetně letenek by se akce mohla vejít do 30 tisíc Kč, při včasné přihlášce by se mohlo povést získat finanční podporu i z Čech.

Pokud zvažujete účast na akci nebo máte další dotazy, ozvěte se Hondzíkovi na hondzik@skaut.cz do září.

HONDIK

AKTUALIZOVANÉ SKAUTSKÉ ODBORKY VODÁK/VODAČKA A PLAVEC/PLAVKYNĚ

[Stáhněte si nové a aktualizované odborky!](#)

V ODBORCE PLAVEC/PLAVKYNĚ nedošlo ke změnám v úkolech, pouze k opravě terminologie.

ODBORKU VODÁK/VODAČKA jsme upravili tak, aby odpovídala vodáckým doplňkům v nových stezkách (úkoly A, B, C a D obsahující aktivity z vodáckých doplňků stezky), do Ukaž se jsme přidali tři úkoly na paddleboard a rovněž jsme opravili pár drobností.

Dále vznikly i zcela nové odborky Fyzik/Fyzička, Grafický designér / Grafická designérka, Chemik/

Chemička, Kouzelník/Kouzelnice, Matematik/Matematička a je upravená odborka Občan/Občanka.

Pracovní listy si můžete stáhnout na webu odborky.skaut.cz, nepamenejte si je vyměnit ve vašich odborkových krabicích!

KULDA

● A. FOTOGRAFIE: MICHAL TUREK

TRIMOVÁNÍ PLACHET

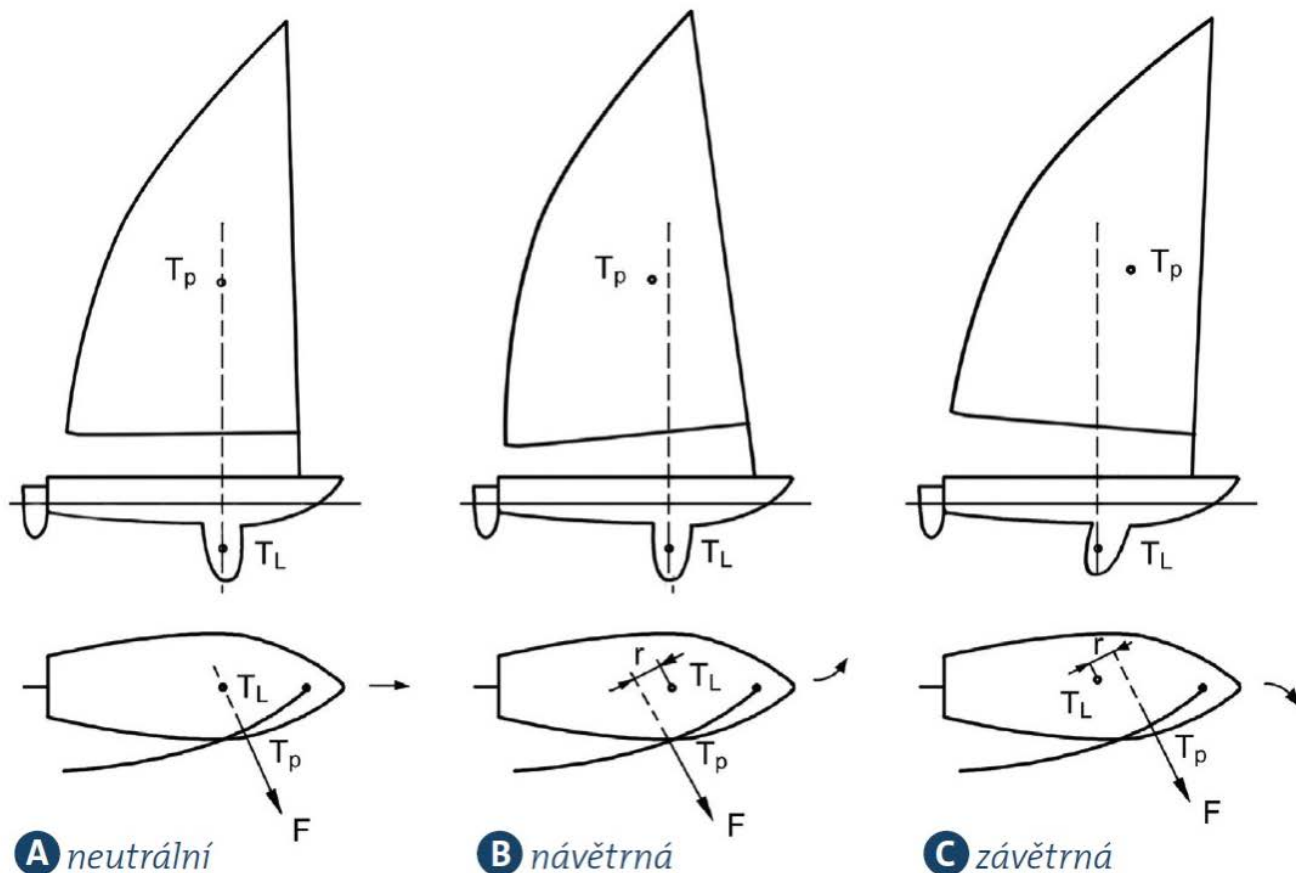
Jedná se o sladění jednotlivých prvků, které ovlivňují rychlost lodi. Můžeme si představit, že plachetnice je hudební nástroj, který je také nutno naladit, aby na něj bylo možné dokonale hrát. Na každé z našich lodí je řada prvků, které mohou ovlivnit její aktuální výkon. My se budeme dále zabývat jen pro nás nejběžnější P550 s jedním stěžněm, stěhem a van-ty, hlavní plachtou a kosatkou.

Čím dále jsou od sebe **členové posádky**, jím hůře a pomaleji se bude loď otáčet (podobně jako když bruslař při piruetě připaží ruce, roztočí se rychleji). Zároveň posádka kontroluje **náklon lodi**. Obecně by loď měla být vodorovná. Při silnějším větru je ale třeba trochu zvednout špičku

lodi posunutím posádky dozadu, aby se usnadnilo prorážení vln. Při slabém větru drobný náklon lodi do závětří pomůže tvarování plachty, ale jinak obecně platí, že čím větší náklon, tím menší je účinnost plachet i kormidla. S posouváním posádky dozadu se ale snižuje návětrnost lodi. Proto se při silnějším větru zvětšuje **záklon stěžně**, to návětrnost naopak zvyšuje. Závětrná loď rozhodně není žádoucí, špatně stoupá a je těžko ovladatelná, naproti tomu lehce návětrná loď stoupá, ochotně dělá obraty proti větru, kormidelník má loď plně pod kontrolou.

Je-li pro nás vítr příliš silný, pomůže mírné povytažení ploutve, to způsobí sice větší snášení po větru, ale snáze budeme udržovat minimální náklon lodi.

Plachty mají optimální tvar daný výrobcem, proto jejich násilné přepínání vede ke ztrátě výkonu. To se tradičně používá pro plavbu **za silného větru**, ale účelnější je vypustit vítr z horní části plachty, která nás naklání, a zachovat výkon dolní části hlavní plachty. Toho se dá docílit povolením zadního lemu, které se běžně označuje jako otevření hlavní plachty. To se zajistí pomocí kikingu a dá se podpořit otěžovým vozíkem. Zavřená plachta více stoupá, ale je o něco pomalejší a při plavbě vzniká větší tlak na kormidlo. Zároveň není vhodná pro plavbu ve vlnách. Proto zavřená hlavní plachta je výhodná při plavbě na hladké hladině za mírného větru. Při větříku i za silnějšího větru je plavba rychlejší

Základní pojmy jsou vysvětleny v naší Vodácké příručce.

s otevřeným zadní lemem hlavní plachty, i když loď trochu méně stoupá proti větru. To se projeví tím, že nemůžeme **konec ráhna** tolik zatáhnout do lodi jako při mírném větru. **Přetočení plachty** a tím i otevření její horní části způsobí posunutí chycení hlavní otěže v lodi (**otěžového vozíku**) do návětrí.

Pokud si budeme pamatovat, co způsobují jednotlivá lanka, snadno pochopíme, jaké nastavení plachet zvolit. Zkuste loď s plachtou položit na bok a všimněte si změn v tvaru plachty při trimování:

- **Kiking** tahem ráhna dolů napíná zadní lem a vypoští horní dvě třetiny hlavní plachty.

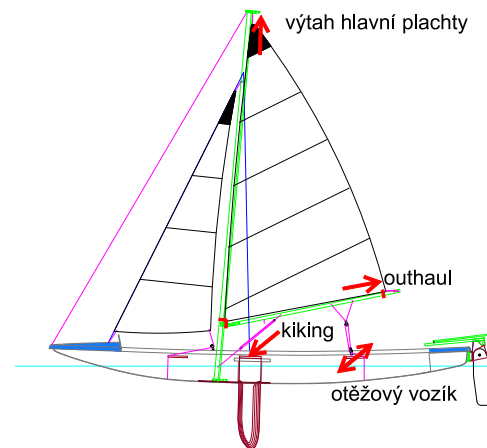
- Napnutý **výtah hlavní plachty** (nebo cunningham – lanko v předním rohu plachty směřující dolů) napíná přední lem a posouvá nejhlubší místo plachty dopředu.
- Obdobně **outhaul napíná spodní lem** a vypoštíje spodní třetinu plachty.

Pozor, plachta musí být zajištěna, aby se nemohl zadní roh vzdálit od ráhna a přední roh od stěžně.

Pro dobré stoupaní lodi proti větru je klíčový trvale napnutý **přední lem kosatky**, proto je běžně tvořen ocelovým lankem. **Zadní lem kosatky** zas musí za všech podmínek kopírovat tvar hlavní plachty, aby štěrbina mezi

plachtami byla stejná odshora až dolů a kosatka přiváděla rovnoměrně vzduch k hlavní plachtě. Příliš těsně zavřená kosatka bortí přední část hlavní plachty, příliš otevřená zas není účinná.

HVĚZDÁŘ

Trimování lodi P550 podle síly větru

Síla větru	1–3 m/s (větřík)	4–7 m/s (slabý/mírný vítr)	od 8 m/s (čerstvý vítr)
Posádka v lodi	uvnitř lodi, mírný náklon lodi do závětrí	mírně posunuta dozadu, udržování lodi v rovině	posunutá více dozadu, na boku lodi, trim nastavit tak, aby loď nebyla v náklonu
Stěžně	mírně zakloněný, aby byla loď lehce návětrná	mírně zakloněný	zvětšení záklonu o 5–10 cm
Zadní lem hl. plachty	otevřený jako v čerstvém větru	zavřený, míru zavření přizpůsobit váhovým a fyzickým možnostem posádky	otevřený jako ve větříku
Konec ráhna při plavbě ostře proti větru	5 až 10 cm od zadního rohu lodi směrem do závětrí	nad zadním závětrným rohem lodi	5 až 10 cm od zadního rohu lodi směrem do závětrí
Přední lem hl. plachty	povolený	napnout tak, aby se právě odstranily příčné nerovnosti na plachtě	napnout tak, aby se právě odstranily příčné nerovnosti na plachtě
Spodní lem hl. plachty	povolený tak, aby na plachtě u ráhna vznikly vlnky	napnout tak, že právě odstraníme vlnky podél ráhna	povolený tak, aby na plachtě u ráhna vznikly vlnky
Kiking	povolený	silně utažený	mírně povolený
Otěžový vozík	posunut do návětrí	ve středu nebo v závětrí	Posunut do návětrí
Ploutev	plně zasunutá	plně zasunutá	povytažená o 10 – max 30 cm
Přední lem kosatky	plně napnutý	plně napnutý	plně napnutý
Zadní lem kosatky	utáhnout tak, aby opisoval podélný profil hlavní plachty vzhledem k jejímu otevření	utáhnout tak, aby opisoval podélný profil hlavní plachty vzhledem k jejímu zavření	utáhnout tak, aby opisoval podélný profil hlavní plachty vzhledem k jejímu otevření

Mravenčí kompas

Na našich procházkách občas narazíme na hnízda velkých mravenců rodu *Formica*. Zajímalo nás, podle čeho volí mravenci tvar hnízdní kupy a zda se při její stavbě řídí podle světových stran.

To je tazemě zaslibená, zvěře a ptáků plná, medem oplývající.

Jen počkejte, až vám pošlu vyúčtování za teplo...

Mravenci travní (*F. pratensis*) stavějí svá plochá hnízda tak, aby byla skloněná k jihu. Využívají tak naplno sluneční energie k jejich vyhřívání.

Hnízdo mravence lesního (*F. rufa*) je rovnoměrně zastíněné i osvětlené ze všech stran. Proto má kupovitý tvar jako hora Říp.

Jsme vychytralí, kámo. Sluníčko nám pomáhá kupu zahřívát, a tak jí stavíme podle toho, jak moc a odkud na nás svítí.

www.check-yjay.com

www.facebook.com/check-yjayblog

biodiverzita.csop.cz

Vydáno v rámci programu Českého svazu ochránců přírody "Ochrana biodiverzity", podpořeno Lesy České republiky, s.p., Nadací Ivana Dejsala a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Ministerstvo životního prostředí

LESVČR
Generální partner programu
Ochrana biodiverzity

Napajedlo pro hmyz

Sucho, sucho, sucho. I ta moucha má žízeň. Mohli bychom pro ní něco udělat, co myslíte?

V horách u potoka jsme pozorovali motýly, jak sosají vodu z mokrého písku. A nápad byl tu.

Jdou dva lední medvědi po Saňare a jeden povídá: „Hergot, tady to ale muselo klouzat.“

Tak to si dáme líbit. Díky, díky, díky!

Vodu pravidelně doplňujte tak, jak postupně vysychá.

Ve sklepe měli starou fotomisku. Tu jsme položili na zahradě do toho, co zbylo z trávníku, po dně nasypali písek a zalili vodou. Za pár dní už hmyzí napajedlo objevili a vesele bumbali.

Misku občas posuňte, ať vám tráva pod ní docela nezajde.

www.check-yjay.com

www.facebook.com/check-yjayblog

biodiverzita.csop.cz

Vydáno v rámci programu Českého svazu ochránců přírody "Ochrana biodiverzity", podpořeno Lesy České republiky, s.p., Nadací Ivana Dejsala a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Ministerstvo životního prostředí

LESVČR
Generální partner programu
Ochrana biodiverzity

MEZI NÁMI DĚVČATY

MENSTRUACE A JAK JI ZVLÁDNOUT PŘI ODDÍLOVÉ ČINNOSTI

Do loňské [červnové Kapitánské pošty](#) (06/2020, str. 16) jsme zařadili článek Proč by téma menstruace nemělo být ve vodáckých oddílech tabu?, který všem vřele doporučujeme přečíst. Nyní na něj navážeme s připraveným programem. Tento program je připraven pro holky a je zaměřen na zvládnutí menstruační hygieny v náročnějším prostředí výprav a táborů včetně vodáckých puťáků. Jeho cílem je odbourat strach z menstruace na výpravě/táboře, zlepšit to, jak budou holky menstruaci na výpravách/táborech zvládat, a také navázat takovou úroveň komunikace, že se s případnými problémy obrátí na vedoucí a ty budou schopny snáze pomoci.

Většina skautek se s tématem menstruace setká ve škole, doma i jinde. Každá se v různé hloubce dozví o tom, proč menstruuje, jak v průběhu menstruace dodržovat hygienu i jaké hygienické pomůcky se dají používat. Skautská činnost, a to obzvlášť vodácká, se však mnohdy odehrává v jiných podmínkách, než na jaké je jsou schopné tyto zdroje připravit. Holky se v rámci programu dozví, jak si v těchto situacích poradit, jak s hygienou jako takovou, tak i s „citlivým“ odpadem, který nepatří do lesa, do záchoda ani do latríny.

Zařadit program tohoto typu doporučujeme zejména letos i proto, že kvůli omezení činnosti v podstatě celý rok nebyly výpravy a holky tedy budou mít ještě méně zkušeností svých i zprostředkovaných, jak si na táboře či výpravě poradit.

● [Chystám program > odkaz zde](#)

POMŮCKY A MATERIÁL:

- menstruační pomůcky – minimálně vložky (ideálně více typů – denní, noční, s křídélky, ..., různě balené – po jedné, z balíku) a tampóny (nejlépe nejmenší velikosti). Pokud máme k dispozici a hlavně zkušenosti s používáním (je vhodné zapojit i starší skautky, rangers), můžeme zařadit další pomůcky, např. menstruační kalíšek, menstruační kalhotky, látkové vložky, ...
- pomůcky pro hygienu v terénu – pet lahev s vodou, vlhčené ubrousky (v praktickém balení, můžeme zařadit různé typy – dětské, pro intimní hygienu, biologicky rozložitelné, ...), různá praktická balení na cesty – taštičky, sáčky, krabičky (ideálně to, co skutečně používáme) apod.
- neprůhledný pytel na všechny menstruační a hygienické pomůcky
- dvojstránka z jakékoliv anatomie či učebnice s ženskými pohlavními orgány (např. Hravá anatomie, Posviť si na lidské tělo od Kate Davies)
- odměrka (jakákoliv – k vyzkoušení, kolik tekutiny která pomůcka pojme – 5–10 ml, nemusí být úplně přesné)
- sklenice s vodou
- nůž, nůžky – k prozkoumání, co je uvnitř vložky za materiál
- zapalovač, zápalky a svíčka – k vyzkoušení, co je z plastu
- papírky na otázky + krabička/klobouk, ze které se tahají
- hrací plán – vyrobit podle počtu pomůcek a otázek. Střídají se políčka Otázka, Pomůcka, prázdná pole (volíme dle počtu otázek a pomůcek v pytli, my jsme měli 10 a 10 barevných polí).
- figurky (v nouzi třeba kamínky) pro každou účastnici
- hrací kostka

OBSAH PROGRAMU:

1. PRAVIDLA – menstruace je téma, které je v naší společnosti pořád trochu tabu a pro mnoho z nás citlivé, myslíme tedy na to.

- Vše co se řekne, neopustí „zdi místnosti“.
- Nebudeme se nikdo smát někomu jinému.
- Program je dobrovolný, je možné se ho přestat účastnit nebo vrátit otázku, na kterou nechci odpovídat.
- Vyzvat hráčky, aby se ptaly, pokud něčemu neporozumí nebo budou chtít víc informací.
- Vysvětlíme, jak se hraje (ukážeme hrací plán, rozdáme figurky).

2. PŘEDSTAVENÍ TÉMATU – co je menstruace, menstruační cyklus, jak funguje ženské pohlavní ústrojí, kdy menstruace začíná (+průměrný věk) a kdy končí. Na pomoc je vhodné vzít si obrázky z anatomie a vše ukázat. Pokud tento program zařazujeme pravidelně, můžeme tento bod vynechat a dát vysvětlení pojmů do otázek.

3. POKLÁDÁNÍ OTÁZEK – holky necháme napsat otázky na lístečky a vhodit je na připravené místo (krabička, klobouk, ...). Žádná otázka není hloupá, mohou se ptát na vše, na co chtějí. Vedoucí mohou také napsat otázky, a to jak pro vysvětlení pojmů, tak pro řešení situací (příklady viz dále). Je možné mít na otázky dvoje pole (na otázky, co zadají vedoucí, a na otázky holek).

4. VLASTNÍ HRA – holky postupně hází kostkou a postupují v hracím plánu.

- OTÁZKA – komu padne Otázka, vylosuje z klobouku a snaží se odpovědět. Pokud neví, poradí, kdo se přihlásí. Vedoucí usměrňuje správně

odpovědi a vysvětluje případné nejasnosti. Pokud si nejsme s odpovědí jisté, nic nevymýšlíme a přiznáme, že nevíme. Třeba odpověď nalezneme ve společně v debatě, pokud ne, domluvíme se, jak ji najdeme.

- **POMŮCKA** – komu padne Pomůcka, tahá si z pytle pomůcku. Řekne, co to je a jak (k čemu) se to používá, jak často se vyměňuje. Pokud neví, snaží se to odhadnout, dále poradí, kdo se přihlásí. Vedoucí usměrňuje správné odpovědi a vysvětluje případné nejasnosti. U menstruačních pomůcek můžeme vyzkoušet, kolik pojme tekutiny (a v průběhu programu je porovnat), co udělat po použití – u vložek a tampónů ukážeme, jak je zabalit po použití, řekneme si, kam je vyhodit, co s nimi v žádném případě nedělat, kde bývá na našich akcích příslušný odpadkový koš či jak je zabalit do batohu (tyto situace mohou být součástí připravených otázek, opakujeme-li program pravidelně). Vložku můžeme rozstříhnout a podívat se dovnitř (že není z papíru), u tampónů můžeme zapalovačem vyzkoušet, zda je na povrchu plast (jsou různé). Máme-li v pomůčkách menstruační kalhotky nebo látkové vložky, probere jejich skladování po použití, praní a sušení (jak, kde). Řekneme si, co a jak rychle je třeba udělat po nedobrovolné koupeli (také může být v otázkách). Že je dobré se na puťáku domluvit s vedoucí, aby zajistila pravidelné pauzy ve vhodném terénu pro zajištění diskrétnosti a dostatek času na hygienu.

NA CO DÁT POZOR

Je potřeba počítat s tím, holky mají z domova různé a neřídka

protichůdné informace, je tedy vhodné zjistit, jaká je úroveň jejich znalostí, a snažit se to sjednotit, vyvrátit mýty. Nehodnotíme, jaké kdo používá pomůcky, i odborné názory se často rozcházejí (na to je vhodné holky upozornit) – věnujeme se praktické stránce věci – jak si poradit v prostředí výprav a táborů s tím, co holky používají. Je vhodné mít po ruce na programu alespoň jednu další vedoucí, případně i starší skautky (rangers), které se mohou podělit o svou zkušenost.

Je důležité rozlišovat mezi fakty, osobní zkušeností, našimi názory a mýty a rozlišení vždy uvádět („moje zkušenost je...“; „myslím si, že...“).

METODICKÉ POZNÁMKY (TIPY):

- Důležité je vytvořit prostor, ve kterém se skautky nebudou bát ptát a nikdo nás při něm nebude rušit, také příjemnou atmosféru.
- Pokud máme hodně holek a široký věkový rozptyl, můžeme program rozdělit na první společnou část, které se účastní všechny holky, a druhou část pro starší a zkušenější (holky, které ještě nemenstruují, některé detaily zatím nezajímají a program pro ně může být zbytečně dlouhý, kromě toho mladší děti neudrží pozornost na dlouhých debatách) – může se to hodit, když program zařazujeme večer – mladší mohou jít spát a starší ještě zůstat na programu (můžeme pak mít např. i dvě sady otázek, dva pytle pomůcek).
- Dáváme si pozor, aby program nebyl reklamou na konkrétní značky nebo prosazováním některých pomůcek (samozřejmě není chybou a naopak je žádoucí se o zkušenosti s konkrétními výrobky podělit).
- Zejména poprvé si můžeme otázky předem projít

a rozmyslet si (popř. dohledat) odpovědi.

- Program tohoto typu je vhodné zařazovat každý rok, neboť zkušenosti skautek se mění, holky, které v průběhu roku začnou menstruovat, začnou mít potřebu znát více praktických detailů apod.
- Věk a individuální možnosti hráček dobře zvažte, můžete udělat více skupin a mladším nabídnout úplně jiný program.
- Je program vhodný i pro kluky? S tématem je vhodné seznámit i kluky, není ale nutné zabíhat do takových detailů a praktických tipů, pro koedukovaný oddíl je vhodnější jiná forma než forma deskové hry (např. společný úvod a pak je rozdělit na holčičí a klučičí část).

PŘÍKLADY OTÁZEK:

- Co je menstruace?
- Jak dlouho trvá krvácení?
- Jak probíhá menstruace (jaké jsou vnější projevy a jak se můžeš cítit)?
- Jak dlouho trvá menstruační cyklus?
- Můžeš popsat menstruační cyklus?
- Menstruují ženy celý život?
- Může se menstruace v průběhu života zastavit?
- Jak a kam mám vyhodit použitou vložku, tampón, vlhčený ubrousek?
- Co udělám, když si potřebuji vyměnit vložku/tampón ještě před budíčkem?
- Co a jak rychle mám udělat po nedobrovolné koupeli v řece/rybníce?

Článek s přehledem další literatury pro holky, paní i pány různého věku zde: <http://kalisek.cz/menstruacni-literatura>

MARU A KULDA, 5. ODDÍL VS
MLADÁ BOLESLAV

APLIKACE LOVEC VÁŽEK

Unikátní mobilní aplikace ostravské Přírodovědecké fakulty Lovec vážek CZ, také pod názvem Dragonfly Hunter CZ, vstoupila do nové éry. Pomůcka pro milovníky přírody, kterou vyvinuli na Ostravské univerzitě biologové ve spolupráci se zástupci Katedry informatiky a počítačů a výzkumníky Ústavu pro výzkum a aplikace fuzzy modelování, nabídne hned několik novinek. Kromě přívětivějšího uživatelského rozhraní v mobilních telefonech na platformách Androidu i iOS začne sloužit také přímo [v internetových prohlížečích](#).

Vývojářský tým „Biorecords“, který tvoří biologové, matematici a inženýři Ostravské univerzity, využil přitom ohlasy uživatelů, kteří s chytrými telefony přes rok mapovali ve volné přírodě vyskytující se vážky. Celý koncept dalších připravovaných aplikací opět počítá s využitím moderních technologií a vědeckých poznatků v praxi a zapojením široké odborné i laické veřejnosti do výzkumu. Tým „Biorecords“ chce navíc využít také edukativní charakter podobných aplikací a v budoucnu navázat spolupráci se školami

i organizacemi, které mapují stav krajiny a biodiverzitu jako takovou.

Aplikace je vytvořena k identifikaci a monitoringu vážek, do kterého se může zapojit každý. Tak proč zrovna my vodní skauti? Odpovědi jsou zcela zřejmé, naší snahou je pohybovat se v přírodě kolem vodních ploch a řek. Pohybovat se s opatrností i ladností v místech, kde případný turista jen s obtížemi pronikne. Pojďme se na aplikaci podívat zblízka.

Při nainstalování aplikace jste automaticky v záložce „Identifikace“, tedy možnosti přidání záznamu o výskytu. Přidáním data pozorování, souřadnic, biotopu, barev a počtu připojíte také fotografii. Přidat můžete také pořádek – že nevíte? Nabízí se odpověď „nevím“, ale také nápověda, jak dospělci pořádek Anisoptera nebo Zygoptera vypadají, a to včetně ilustračních obrázků. Své uložené, odeslané a ověřené záznamy můžete vidět v záložce „Záznamy“.

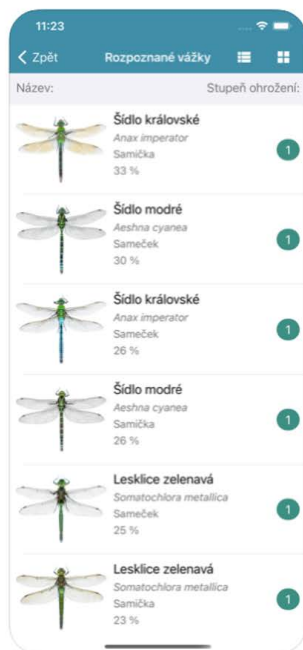
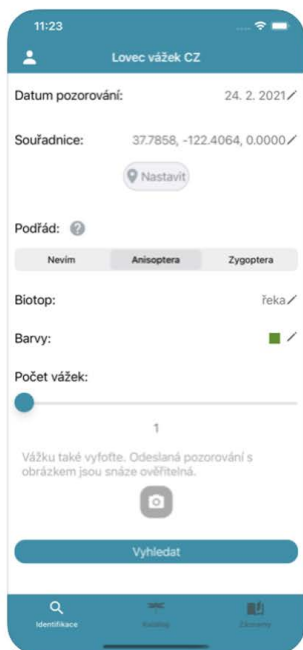
Pokud si zatím netroufáte na pořizování záznamů, můžete

využít možností „Katalogu“. Jednotliví zástupci tohoto druhu jsou tu barevně vyobrazeni s informací o stupni ohrožení. Po rozkliknutí obrázku jedince se otevřou podrobné informace o zástupci:

- Ilustrace samičky a samečka,
- Popis včetně místa výskytu,
- Sezónní aktivita (aktivní a neaktivní doba),
- Mapa výskytu,
- Galerie.

Vydáte se se skauty, skautkami, žabkami či vličaty na lov snímků těchto živočichů? Budeme rádi,

pokud se registrujete pod svým skautským e-mailem, díky čemuž vědci Ostravské univerzity rozpoznají náš zájem s nimi spolupracovat a jejich vývoj této aplikace má smysl i směrem k veřejnosti.

Novou verzi aplikace Lovce vážek CZ/Dragonfly Hunter CZ si lidé mohou do chytrých zařízení na platformě [Android stáhnout zdarma v Google Play](#), ale také na platformě iOS v App Storu.

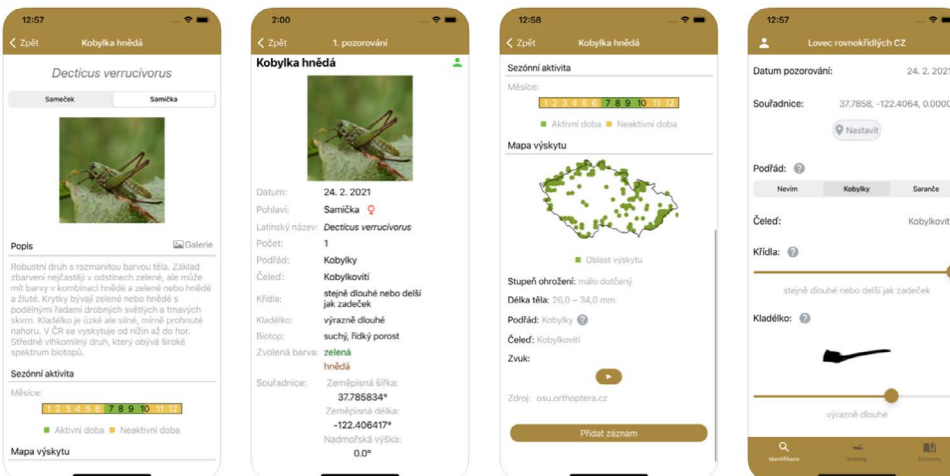
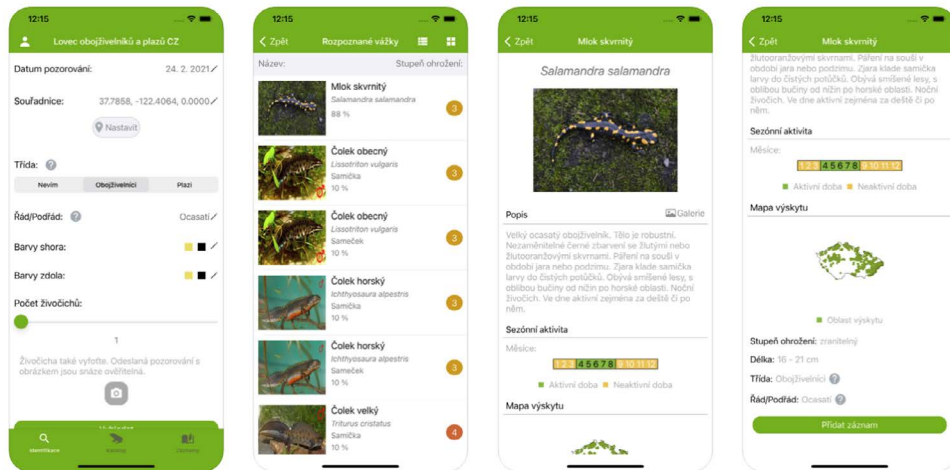
Tušíte, že to není vše? Správně –

k dispozici je také aplikace Lovce Rovnokřídlých CZ a Lovce obojživelníků a Plazů CZ. Koho fotoaparátem lovit? Třeba čolky, mloky...

Těšíme se a super lov těch nejlepších snímků.

ŠKVRNĚ

INSTRUKTORSKÁ LESNÍ ŠKOLA VODNÍCH SKAUTŮ SCIENS VINCIT 2021

Do posledních dnů účastníci z řad přijatých frekventantů i instruktoři se zvýšenou pozorností sledovali epidemický covidový vývoj a vyhlášená zdravotní opatření, která mohla setkání omezit do „onlajnu“. Naštěstí se tak nestalo a po mnoha téměř nekonečných měsících omezení skautské činnosti se tato akce mohla uskutečnit s drobnými omezeními, která však v rámci situace předchozích dní byla prakticky minimální.

Instruktorská lesní škola tedy mohla být zahájena a naplnila hned ve svém prvním víkendu od pátku 28. května do neděle 30. května 2021 mnohem více, než slibovala. Nejen to, že nebude instruktorskou lesní školou jen vodních skautů. Zvláštní shodou

okolností jsme při slavnostním nástupu při zahájení totiž zjistili, že poměr vodních a pěších skautů je přesně vyrovnan. To samozřejmě nic neznamenalo, nicméně tento poměr je poměrně vzácným jevem nejen na akcích modrokošilátých skautů, natož na akcích pozemních skautských písečných jednotek.

Účast přihlášených jedenácti frekventantů bylo příslibem skutečně rodinné atmosféry. Ta byla navíc umocněna místem konání prvního „seznamovacího“ víkendu, skromného letního víkendového obydlí přímo vůdce této lesní školy v malebném místě Slap nad Vltavou. A tak se zahrada chalupy stala improvizovaným stanovým táborem jednotlivých účastníků.

Víkend byl věnován především instruktorské teorii a přípravě na hlavní část instruktorské lesní školy, která se uskuteční od 20. do 29. srpna 2021 na březích řeky Sázavy v tábořišti Hněvkovice (Zahájí). Program úvodního víkendu byl našlapaný a i když se nesl v přátelské pohodě, prakticky nebylo žádného volného času.

Frekventanty i instruktory čekalo nejen zahájení s důležitými organizačními informacemi, ale i praktické přednášky a programy, díky kterým bychom měli lépe své nové role budoucích instruktorů zvládnout. Dramaturgie vzdělávacích akcí, metody a způsoby vzdělávání a práce hrou při skautské výchovné metodě, teorie i praxe rétoriky, skautská výchovná metoda, osobnost lektora a instruktora, vývojová psychologie i zasvěcení do systému ŘVČČJ, systém vzdělávání či rozdělení témat k lektorské činnosti jednotlivých frekventantů byly nejdůležitější body víkendu.

Program byl samozřejmě náročný, i když se nesl v příjemné pracovní atmosféře. Silva, Dáša, UMa, Vondráš, Danělk, Zip společně s Wattapou, která zajišťovala kromě vlídného slova i potěchu žaludku, tak vytvořili skvělý začátek letošní instruktorské lesní školy.

Takže nezbyvá než se těšit na letní prázdninový táborový běh, který teprve prověří očekávání všech zúčastněných.

MIRA

PROUDEM PARAGRAFŮ

Loňský i letošní rok byly naštěstí, co se týče srážek, výrazně vydatnější, než předchozí dlouhé suché období. Stejně tak právě uběhlá zima nebyla skoupá na sněhovou nadílku tak, jako zimy předchozí. Řeky tedy mají opět vodu, což nás jistě jako vodáky může těšit. Zároveň je ale mnohem častějším jevem, že vody je najednou v korytech příliš. Pro řadu vodáků je taková situace vítanou atrakcí a zdrojem adrenalinu, na takovou vodu by se však měli vydávat opravdu jen ti nejzkušenější, ke kterým zcela jistě dětské oddíly nepatří.

Fenomén mikropovodní je v posledních letech častější než dřív a může nás zaskočit i při nějaké oddílové akci. V takové situaci určitě opatrnost velí raději plavbu přerušit, než honit adrenalin za každou cenu. Určitě existují lidé i na divokou vodu zaměřené oddíly, které ale takovou situaci využijí pro objevení jinak nesplutelného úseku. Současně jsou takové podmínky vytvářeny i uměle při vypouštění přehrad či nádrží a splouvání na takové uměle rozvodněné řece je organizačně zajištěno a velmi oblíbeno i vodáckými

KDYŽ TO TEČE

● AUTOR FOTOGRAFIE: ARCHIV 28. ATLANTICKÉHO ODDÍLU, PŘÍSTAV ESKADRA OSTRAVA

oddíly. Dnes se na takovou situaci nebudeme dívat z pohledu bezpečnosti či organizace oddílových akcí, ale čistě z pohledu práva.

Pojem povodeň definuje § 64 odst. 1 zák. č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Pokud poněkud šroubovaně formulovanou právní definici zestručníme, v zásadě se jedná o situaci, kdy se voda z vodního toku již rozlévá na příbřežní pozemky, přičemž tato situace byla způsobena přírodními vlivy (deštěm či táním) nebo jiným vlivem, zejména poruchou vodního díla nebo vysokokapacitním nouzovým odpouštěním vodního díla. § 70 vodního zákona pak definuje jednotlivé stupně povodňové aktivity. Při stavu bdělosti (1. SPA) se zatím nejedná o povodeň a jedná se pouze o nebezpečí povodně, při stavu pohotovosti (2. SPA) se jedná již o povodeň, která zatím nepůsobí výrazné škody v krajině, byť se již voda dostává mimo koryto toku, stav ohrožení (3. SPA) pak představuje ničivou povodeň, která působí v okolní krajině materiální škody většího rozsahu, případně ohrožuje bezpečnost a životy osob.

Dosažení jednotlivých stupňů na konkrétních vodních tocích je jasně stanoveno výškou hladiny a průtokem a takovou informaci lze jednoduše zjistit například na portálu Českého hydrometeorologického ústavu (www.chmi.cz) nebo na stránkách jednotlivých správců toků (Povolí Labe – www.pla.cz, Povodí Vltavy – www.pvl.cz, Povodí Moravy – www.pmo.cz, Povodí Ohře – www.poh.cz, Povodí Odry – www.pod.cz). Zároveň jsou druhý a třetí stupeň vyhlášovány k tomu příslušnými povodňovými orgány (povodňové komise jednotlivých územně samosprávných celků).

Ustanovení § 22 zák. č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů, pak zakazuje plavbu při vodním stavu, za kterého je na konkrétním úseku s přihlédnutím k druhu plavidla plavba již nebezpečná. Nemusí tedy jít ještě o povodeň, ale o takový průtok, kdy kajakáři se špricem teprve začíná zábava, pro dětský oddíl na otevřených kánoích či pramicích je ale už plavba nebezpečná. Speciální podmínky pro všechna plavidla určuje § 5 vyhlášky Ministerstva dopravy č. 67/2015 o pravidlech plavebního

provozu (pravidla plavebního provozu), ve znění pozdějších předpisů, a to na vybraných úsecích Labe, Vltavy, Malše a Moravy. Při povodni (tedy 2. a 3. SPA) je již výše uvedeným ustanovením plavba zakázána úplně (s výjimkou služebních plavidel IZS, správce toku a ČHMÚ) a pokud plavidla nebudou vymístěna či přesunuta do přístavu s chráněným stáním, jedná se o přestupek vůdce plavidla s pokutou až 100.000 Kč (pozor, vztahuje se i na plovoucí mola, tam je přestupcem středisko či přístav a pokuta hrozí až do výše 500.000 Kč!)

Co se týče organizovaných splutí při pouštění některého přehradního díla či nádrže, zpravidla vypouštění nezpůsobuje vyběžování toku a nejedná se tedy o povodeň. V takovém případě je plutí možné s přihlédnutím k fyzické kondici, vybavení a zkušenosti posádek.

Tak ahoj a opatrně! A pokud se zapletete do vrbiček ve tvaru §, napište nám na kp@skaut.cz a v příštím vydání Kapitánské pošty vám hodíme házečku s odpovědí ☺

NÁHL

Abych byl správně pochopen: naprosto chápu, že vést oddíl jako jeden celek přináší řadu organizačních výhod a takový skautský oddíl může být navíc výborná parta, které nic nechybí. Jen si myslím, že vedeme-li oddíl tímto způsobem, tak **něco podstatného neumožňujeme svým skautům zažít**. První zkušenosti v řízení jiných, nároky na sebedisciplínu při vedení svých vrstevníků, autentickou týmovou spolupráci, nést částečnou zodpovědnost za svá rozhodnutí a především šanci realizovat své vlastní nápady.

Jistou slabinou „celoodílového přístupu“ je, že nedostatečná schopnost stát na vlastních nohou se však začne u našich svěřenců projevat až v roverském věku a nejvíce v okamžiku, kdy skauti začnou oddíl opouštět a odcházet do života. Možná v tu chvíli nám dojde, že něco ve způsobu vedení našeho oddílu nebylo dobře.

A takhle je to všude?

Nedávno jsem absolvoval výborně vedený workshop organizovaný ústředím Junáka o družinovém systému. Jak mi lektor (J. Petřík – Australan) potvrdil, ústředí Junáka si je vědomo, že v průběhu posledních 30 let došlo v naší organizaci k odklonu od autentického družinového systému. Aha?

Dle Australana převažuje v současných skautských oddílech pojetí družin jako jakýchsi **trvalých týmů, které však nemají svoji vlastní činnost**, ale fungují jen v rámci celého oddílu. Samostatné schůzky družin vedených rádcem (kormidelníkem) bez účasti dospělého už praktikuje jen menší část oddílů Junáka. Ejhle! Takže nejen u nás v Hradci?!

Bylo by zajímavé si udělat anketu v síti oddílů VS, jak s posádkovým systémem opravdu pracují jednotlivé oddíly VS. **Který oddíl vodních skautů má samostatné schůzky posádek bez účasti dospělého?**

Družiny často mívají i samostatné schůzky, kdy si vymýšlí a realizují svůj program.

*článek „Nejlepší přátele mám ze skautů“, jak k tomu přispívá družinový systém?
Eliška Čapková Ebelová – Šišule, časopis Pádler /Jaro 2021/*

Hlavní kapitanát a tenká „červená“ linie

Do tohoto pomalu rozšiřujícího stavu mého poznání současného skautingu vyšel článek Jany Karaové – Kuldy v Kapitánské poště č. 67, s. 9 (únor 2021) **Jak je to se samostatným pohybem posádek na vodě?** Je to hodně užitečný článek a děkuji za něj!

Kulda je respektovanou členkou HKVS, a tedy chápu její článek **Jak je to se samostatným pohybem posádek na vodě?** v Kapitánské poště jako **interpretaci pohledu HKVS** na tuto problematiku.

Její interpretace říká ve stručnosti:

- samostatné činnosti družin/posádek nic nebrání
- tuto problematiku upravuje vyhláška HKVS 3/2014 o **Bezpečnosti na vodáckých akcích**.
- v jejím rámci lze pořádat vodácké akce, kde vedoucím takové akce je dospělý. Posádka na vodě nemusí být trvale pod dohledem dospělého, ale loď může samostatně zajet za zákrut řeky bez přítomnosti dospělého. Podstatné je, že dospělý je přítomen minimálně na začátku akce, spočítá účastníky, prověří počasí, situaci na řece, aktuální mentální a fyzický stav posádky a může je vypustit na řeku.

Výborně! Věřím, že už toto bude pro řadu vodních oddílů revoluční myšlenka.

Současně Kulda vysvětluje, že s touto vyhláškou (HKVS 3/2014) by byl v rozporu případ, kdy by posádka přišla na loděnici sama (bez přítomnosti dospělého), sama si vytáhla loď na vodu a sama

provedla schůzku na vodě pod vedením nezletilého kormidelníka.

Tak! Tady je ta tenká „červená“ linie! Právě v tomto bodě platná vyhláška HKVS uvažuje v duchu „moderního dangerismu“ a vyžaduje kontrolu dospělého na místě posádkové schůzky. Takže tímto okamžikem samostatná činnost posádky končí. Na břehu může skautská posádka konat téměř cokoliv, ale na vodě, to už je něco jiného! Družino, vydej se klidně na kolech po silnici na družinovou výpravu, ale na samostatnou plavbu po rybníce nebo na vzduté hladině nad jezem milá posádka vodních skautů zapomeň! Bez dospělého na břehu (nebo lépe – na lodi) nelze.

Vodní skauti jsou především skauti...Právě tím, že používáme všechny prvky skautské výchovné metody, že pouze všechny dohromady tvoří celek a používají se jako systém, tvoříme skauting jedinečným....

*Pavel Bár, Jana Karaová, Kristýna Králíčková, David Svoboda,
Vodácká příručka ke kapitánské zkoušce vodních skautů,
kap. Metodika vedení vodáckého oddílu, s. 288*

Dostáváme se do podivuhodné, téměř schizofrenní situace. Mnohé metodické příručky, zejména ty napsané před rokem 1990, nabádají k samostatné činnosti družin/posádek. A naopak v reálném životě dnešního českého skautingu je to stav spíše menšinový. Pro vodní skauty je tato bariéra ještě podtržena platností vyhlášky HKVS 3/2014. Je tedy samostatná činnost skautských družin vymezena právě jen na pevninu a **vodní skaut v tomto ohledu není plnohodnotným skautem?**

Dotazeno do důsledku, Zapletalův románový Admirál, který takto vedl Sedmičku v Pardubicích, by si dnes počínal v přímém rozporu s touto vyhláškou HKVS. Jeho nadřízený kapitán přístavu by dnes proti takové praxi měl rázně zakročit.

Ptám se sám sebe: je fakt dnešní doba už jinde, že vodní skauti nemohou mít samostatný program posádek na vodě? Vnímáme silící požadavky dnešních rodičů na „ochranu dětí od prvního okamžiku až do předání zpátky“ tak silně, že už vlastně vědomě rezignujeme na původní pilíř skautské výchovné metody?

Necháme zmizet propracovanou metodiku skautských oddílů popisovanou Foglarem a (pro naši debatu důležitějším) Zapletalem v jeho knihách **Sedmička a Ostrov přátelství** v dnešních bezpečnostních vyhláškách?

Družina – oddíl má samostatné posádky (družiny) o 5-8 členech, fungují samostatně, mají vlastní rádce – kormidelníky, podrádce – člunaře i další funkce, posádky mezi sebou zdravě soupeří, pořádají vlastní akce, mají vlastní symboliku, zvyky, členové se přátelí a fungují jako tým.

Pavel Bár, Jana Karaová, Kristýna Králíčková,
David Svoboda,

Vodácká příručka ke kapitánské zkoušce vodních skautů, kap. Metodika vedení vodáckého oddílu, s. 287

VÝZVA K ČINU

Abych pouze nekladl otázky, uzavřu svoji úvahu výzvami k činu. Zde jsou:

VÝZVA PRVNÍ URČENÁ PRO NAŠI ADMIRALITU – ČLENŮM KAPITANÁTU:

Moc prosím členy Kapitanátu, aby zvážili aktualizaci vyhlášky HKVS 3/2014 v tom smyslu, že při pořádání vodácké akce, jakou je **schůzka posádky vodních skautů, nemusí být přítomen dospělý vedoucí akce**, ale aby se **kapitán oddílu** (= dospělý vedoucí akce) mohl sám rozhodnout o případném přenesení své pravomoci na poučeného, pověřeného a vycvičeného, nicméně nezletilého, kormidelníka.

Jinými slovy: **přesuňte rozhodovací pravomoc o této veledůležité otázce** (a samozřejmě související **zodpovědnost**) ze členů Kapitanátu tam, kam logicky patří ⇒ **na kapitány oddílů vodních skautů**. Ať oni mají právo rozhodnout, zda je konkrétní posádka náležitě vycvičena, kormidelník dostatečně znalý a podmínky na

konkrétní vodě dostatečně bezpečné k tomu, aby posádka sama vyplula, i když u toho nebude nikdo dospělý.

A současně dodávám: věnujte současně dostatečné úsilí a pozornost **výběru nových kapitánů a metodické výchově všech kapitánů vodních skautů** (jak nových, tak zkušených), k tomu, aby vedli své posádky ke zcela samostatné činnosti a přitom, aby je na takovou činnost posádek soustavně připravovali a cvičili.

VÝZVA DRUHÁ – KE KAPITÁNŮM ODDÍLŮ VODNÍCH SKAUTŮ:

Máte oddíl s převahou dětských členů ve skautském věku? Patříte k těm (nemnoha?) oddílům, které praktikují pouze společné schůzky celého oddílu?

(Pozor, přichází pikoška: já společné schůzky všech posádek dosud ve svém mladém oddíle taky praktikuji...! Ale poslední rok věnuji usilovné práci na rozbití tohoto schématu.)

Dovolte mi doporučení: přečtěte si Zapletalovu Sedmičku, rozdělte oddíl na samostatné posádky, každé posádce přidejte jeden den v týdnu a mohutně je povzbuzujte k tomu, aby si v tento určený den pořádali **své vlastní schůzky**. Bez vás. Bez dospěláka. Jen s vaší občasnou návštěvou.

Uvidíte, co se s vaším oddílem po čase stane. Za rok vám dám vědět, kam jsme došli my.

(Poznámka pro zvláště pečlivé čtenáře: když píšu „skauti“, myslím tím „skautky i skauty“, tedy všechny dětské členy této výchovné kategorie. Když píšu „kapitáni vodních skautů“, myslím tím samozřejmě kapitánky i kapitány oddílů vodních skautů.)

JELEN
KAPITÁN 77. ODDÍLU VODNÍCH
SKAUTŮ
LOSOSI HRADEC KRÁLOVÉ

MOKRÉ DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ XLVII. NEJEN 2 X RK

RK = buď Richard Konkolski nebo Rudolf Krautschneider; 2 x RK = oba.

Kapitolu XXXIV jsme věnovali otci zakladateli Josefu Rössleru Ořovskému (lyžařství, stolní tenis, závodní jachting, kanoistika, skauting, vodní skauting, vodácké putovní tábory čili rivercamping, staniční knihy, samostatná účast Čechů na olympiádách, první české poštovní známky jako vůbec první skautské, ... a mnoho dalších prvenství a iniciativ).

V minulé kapitole Mokrych dějin jsme zase psali o velikánech českého námořního jachtingu sedmdesátých a dalších let (vzájemně téměř stejně starých, s téměř stejnými schopnostmi a zkušenostmi, dokonce i se stejným monogramem).

Jak naznačuje název této kapitoly, oni nevyrostli izolovaně a nejsou jedinými Čechy, jimž do kokpitu cákala slaná voda.

Mnozí vodní skauti vědí, že zmíněný starý pán **Josef Rössler-Ořovský** založil první družinu vodních skautů a že jako každý správný experimentátor k tomu použil vlastní děti. Z fotografií je známa jeho dcera Máša.

Syn po otci zdědil jméno Josef

i příjmení Rössler, pseudonym Ořovský však neužíval, nebylo proč se skrývat. Ochotně však slyšel na přezdívku **Pepka**, byl prvním kapitánem českých vodních skautů (původně jen té roverské družiny Bobrů), držel se otcova Českého Yacht Klubu a se svou vodní Jedničkou ve dvacátých a třicátých letech rozvíjel pod Vyšehradem jachting (skautskou plavbou po moři jej však předběhla Bračková Pětka).

I Pepka měl syna Josefa (trochu

a skautovala daleko od bedlivých očí pražské Státní bezpečnosti.

Oněch pět kamarádů se postupně oženilo a vyvedlo rodiny, takže chalupa dnes patří vnukům bývalých majitelů. Díky jim sem vodní skauti jezdí stále, převážně na vodu v pevném skupenství.

Rozára se dále věnoval jachtingu a stavěl lodě podobně jako kapitáni zmínění v minulé kapi-

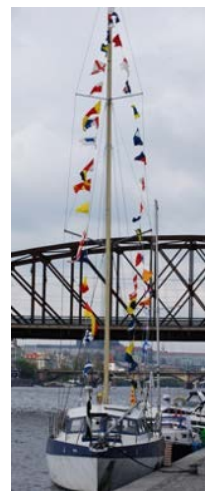

tole. Jeho ŠTÍR a ŠTÍR II se dostaly po vodě do Hamburku a odtud na vlny Severního a Baltského moře. V dobách, kdy opuštění republiky bylo trestným činem, vyplouval Rozára se svými kamarády prostřednictvím CK Sport Turist, kde se o výjezdní doložku a devizový příslib nežádalo individuálně.

Po vzoru svého dědečka, iniciátora vzniku několika

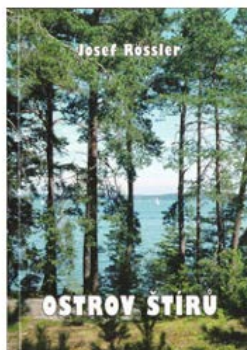
to připomíná písničku o mořském starci Emanovi, co měl syna Emanu), kterému se také dostalo příslušného množství jachetních genů. Mezi skauty a jachtaři byl známý jménem **Rozára**.

Narozen r. 1926 patřil do generace, která po válce obnovila vodní skauting, ale také prožila jeho druhý zákaz. Po něm si skupina pěti kamarádů z jednoho oddílu (patřil do ní i pozdější hlavní kapitán Jack) za babku koupila opuštěnou chalupu v Horní Malé Úpě

českých sportovních svazů, se Rozára zasloužil o vznik České asociace námořního yachtingu – ČANY, jejímž aktivním členem byl až do své smrti r. 2014. O svých plavbách a zkušenostech napsal knihy *Ostrov Štirů* a *Ve znamení Štíra*.

„Když se člověk podívá zpět, na svoje předsevzetí a plány, vidí, že jejich největší chybou vždycky bylo, že nebyly dost optimistické. Mohlo se tak splnit daleko více bláznivín.“

Aby těch Josefů Rösslerů nebylo málo, připomínám Rozára syna zvaného Bobeš, původně strojního zámečnicka Českých loděnic, především však muzikanta, který má blízko k hudebnímu undergroundu a hrál i s Plastic People of the Universe.

V šedesátých letech se jachting na českých vodách nejen udržel, ale s nově budovanými přehradami počet jeho oddílů vzrůstal, např. na Slapské přehradě JO Baníku Příbram, Spolany Neratovice a Ústředního domu armády Praha.

Vnitrozemský jachting však poskytoval základy a základny i jachtingu námořnímu. Například Ruda Krautschneider získal první zkušenosti mezi jachtaři znojemského YCZN, který již tehdy patřil k našim jachtařským špičkám.

Mezi jeho členy byly i takové osobnosti jako bratři **Jan a Petr Pátí**, povoláním kamenosochaři.

Petr se narodil 25. 8. 1943, Jan asi půl hodiny po něm.

Rodiče měli chatu na Vranovské

přehradě a kluci tu byli víc než doma. Založili klub sportovního potápění Manta a otec, který měl pro jejich náklonost k vodě pochopení, jim postavil plachetnici. Jachting bratry chytil ještě víc, r. 1965 si pořídili loď třídy Star, dali jí jméno MANTA a pak v r. 1967 koupili za ušetřený peníz 7,9 m dlouhou jachtu PASÁT postavenou v r. 1943 a v r. 1961 renovovanou.

Vyzkoušeli ji na Jadranu a protože s ní měli velké plány, vlastnoručně si ji, jako každý správný jachtař té doby, opravili a vylepšili. Jejich nápad uskutečnit expedici SIGNÁL 68, která dopluje po vodě z Bratislavy do Prahy, mohl ještě před půlrokem vypadat jako šílený, ale v onom roce 1968 plněm euforie se zadařilo. S posádkou, tvořenou kromě nich třetím členem oddílu Jaroslavem Hálou, sportovním potápěčem Dvořáčkem a dvěma redaktory časopisu Signál vypluli z Bratislavy po Dunaji do Čeného moře, pak Středozezemím ke břehům Francie, kanály Provence do Biskajského zálivu, podél Francie, Anglie, Belgie a Holandska do Hamburku a pak po Labi a Vltavě dorazili do Prahy.

Byla z toho sláva (novináři na palubě!) a tituly Mistr sportu.

Bráchové pomýšleli i na obeplutí světa, ale to už u nás zase bylo

těsno, normalizace a nikam se nesmělo. Dostali se jen do sovětské Oděsy a pak jaksi šmytec. Až mnohem později v r. 1987 dopluli na Martinik.

Ale kamenosochaře mezitím zaujalo něco dalšího:

V zahraničí se stavěly lodě s ferrocementovým tělesem. Tedy ani dřevo, ani ocel, ani laminát.

Začali shánět technické informace, nákresy a za zájmu jachetních optimistů i skeptiků začali stavět ZLATÝ ROH.

Na práci si dali záležet. Ferrocementová technologie se v mnohém podobá stavbě mostů z betonu, ale je jemnější. Protože už zase nebylo jednoduché obstarat zahraniční výkresy a plány a protože Pátí byli plně zaměstnáni jako restaurátoři znojemského muzea, trvala stavba lodě plných deset let. Zato se stal Zlatý roh téměř luxusní jachtou s plným pohodlím pro dvanáctičlennou posádku včetně malé sauny. Po nautických zkouškách v roce 1981 na Vranovské přehradě vydělávala jako charter na Černém a Středozezemím moři.

Ke konci svého života se Jan a Petr aktivně starali o obnovu lodní dopravy na „jejich“ Vranovské přehradě.

V sedmdesátých letech vznikaly jachtařské oddíly a kluby jako houby po dešti. Kdejaká vodní plocha hostila nějaký JO.

Kdo by však pomyslel, že největší seskupení českých námořních jachtařů vznikne na semilsku v městysi s pouhým tisícem obyvatel, jehož jedinou vodní plochou je pstruhový potok Oleška!

Pamětníků ubylo, detaily vzniku toho šíleného nápadu se vypravěč od vypravěče liší, ale všichni se shodují na tom, že to vzniklo roku 1967 v hospodě. Pár štamgastů z Libštátu se tu bavilo s turisty z liberecka, popíjeli a klábosili. „Chtělo by to loď,“ rozjařil se kdosi. „Postavíme ji,“ řekli místní. „Pomůžeme vám,“ řekli přespolní. „Jestli to myslíte vážně, poskytnu vám stodolu a zapíšu do tělovýchovné jednoty,“ slíbil přítomný starosta, tehdy předseda MNV.

Zdravé furiantství nutilo účastníky uskutečnit zdánlivou šílenost. Zdeněk a Miloš Havlíčkové, Zdeněk Netřebský a další sehnali plány polského typu Zoška a za pomoci dalších signatářů smlouvy loď během roku postavili a na místním koupališti pokřtili ACHÁT po nerostu z blízkého Kozákova.

Sedmimetrová loď pro čtyřčlennou posádku byla syntézou české vynalézavosti a umění sehnat nesehnatelné: Z trubek vznikla madla, elektrické rozvody byly ze starého autobusu, kompas původně sloužil na rozpadajícím se Messerschmidtu, náměrový kompas vznikl z divadelního kukátka. První plavbu Jadranem absolvovala posádka roku 1969 bez jakýchkoli odborných nautických znalostí a s pouhým školním atlasem.

Masopustní ples následujícího roku patřil rozjařeným mořeplavcům a jejich kamarádům.

„A příští rok na tancovačku pozveme mořeplavce z celé republiky,“ rozhodli furianty.

Ujednáno, provedeno a v únoru 1971 se tu konal námořnický bal jachtařů z celé republiky. Dopoledne se v tělocvičně promítaly fotky a filmy z plaveb, večer se juchalo. Byl to první ročník pravidelných setkání, která se od té doby každoročně opakují.

Původně běžná vesnická jednotka „sokolského“ typu TJ Jiskra Libštát zaregistrovala jachetní oddíl, který se později osamostatnil jako Jachting Libštát. Nemá mnoho členů, ale jsou mezi nimi zvučná jména **Josef Bažant, Eva Eichlerová, Jarda Bernt**.

Ten poslední, povoláním truhlář, cestovatel, pedagog, dobrodruh je jedním z častých uživatelů a neustálých zlepšovatelů Achátu, stavitel překlížkových šarpií SPICA a SPICA II, majitelem ketchu SAYONARA, na němž uskutečnil svou plavbu kolem světa.

Mezi vlhkomylnými Čechy je však Jarda Bernt především znám jako organizátor oněch libštátských slezin, kterých už bylo padesát, stále pokračují a jejichž účastníci jsou i taková jachtařská esa jako zmínění 2 x RK.

J. Bernt: „Na moři je ten, kdo tam chce být.“

VEZÍR

PŘÍŠTĚ: ČESKÁ KADETKA

TERMÍNKA

● TERMÍN

● AKCE

● MÍSTO

2021/2022

13.–22. 8. 2021	Námořní akademie – letní běh	Nové Mitrovice
20.–29. 8. 2021	SEALs – letní běh	Hněvkovice
20.–29. 8. 2021	ILŠ Sciens Vincit – letní běh	Hněvkovice
20.–29. 8. (5. 9.) 2021	Lodní tesař	Seč
17.–20. 9. 2021	Skare	Seč
28. 9. 2021	Napříč Prahou – přes tři jezy	Praha
1.–3. 10. 2021	Námořní akademie – podzimní víkend	Mimoň
1.–3. 10. 2021	SEALs – podzimní víkend	Ploučnice
1.–3. 10. 2021	Víkend divoké vody	České Vrbné
9. 10. 2021	Jablonecká regata	Jablonec nad Nisou
22.–24. 10. 2021	ILŠ Sciens Vincit – 2. víkend	Zbraslav
5.–7. 11. 2021	SEALs – zkuškový víkend	Pardubice
5.–7. 11. 2021	ILŠ Sciens Vincit – zkušební víkend ČLK SEALs	Pardubice
12.–14. 11. 2021	Podzimní sraz VS	
19.–21. 11. 2021	Námořní akademie – závěrečný víkend	Plzeň
26.–28. 11. 2021	ILŠ Sciens Vincit – závěrečný víkend	Slapy nad Vltavou
3. 12. 2021	Vánoční Tortuga – setkání HKVS, Stříbrných bobrů a vzdělavatelů VS	Nymburk
2.–5. 6. 2022	Navigamus	Most

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

METODICKÝ A INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ HKVS
ČÍSLO 69, ČERVEN 2021, ISSN 2695–1649

Vydává Hlavní kapitanát vodních skautů pro vnitřní potřebu.

Aktuální číslo Kapitánské pošty i archiv starších čísel včetně verzí pro tisk je k dispozici na webu vodni.skauting.cz/kapitanska-posta. Kapitánskou poštu dostávají e-mailem ti, co se přihlásili k jejímu odběru vyplněním formuláře na webu. Pokud si přejete být zařazeni do databáze, vyplňte svůj e-mail v příslušném formuláři. Pokud si nadále nepřejete eKP na svůj e-mail dostávat, stačí napsat na: odber-kp-pdf+unsubscribe@hkvs.cz.

MOKRÉ A MODRÉ STRÁNKY

Jsou vodácké přílohy dětských skautských časopisů – Světýlko a Skaut. Přílohou je dostávají všichni dětské odběratelé těchto časopisů, registrovaní v jednotkách registrovaných s označením „vodní“. Informace najdete na webu vodni.skauting.cz/modkre-stranky, kde si je můžete i stáhnout.

Příspěvky, postřehy, připomínky, informace, pozvánky či fotky zasílejte na adresu: kp@skaut.cz.

Do tohoto čísla přispěli: Václav Bartuška, Lucie Bisová Marková – Maru, Vladimír Cvrček – Vezír, Jan Fischer – Hvězdář, Milan Hanuš – Jelen, Miroslav Havlík – Míra, Jana Karaová – Kulda, Klára Klínderová – Škvrně, Jan Mrkos – Hondzik, Petr Náhlavský – Náhl, David Svoboda – Cedník

Fotografie uvnitř čísla: Michal Turek, archiv přístavu Eskadra Ostrava

Foto na titulní straně: Marek Niesig – Ketcha

Redakční rada: Jana Karaová – Kulda, Klára Klínderová – Škvrně, David Svoboda – Cedník, Miroslav Havlík – Míra

Korektury: David Svoboda – Cedník • **Sazba:** Klára Klínderová – Škvrně

